

Alicja Gałczyńska

(Jan Kochanowski University in Kielce, Poland)
<https://orcid.org/0000-0001-9170-9442>
 E-mail: alicja.galczyńska@ujk.edu.pl

4 June 1989 – How Is It Remembered? Images of the Past in Statements Posted on the Internet

*Jak pamiętamy 4 czerwca 1989 roku – wizerunki przeszłości
 w wypowiedziach umieszczanych w Internecie*

ABSTRACT

The manner of speaking/writing about the past, interpreting facts, reflects the author's value system, his (established in the language) image of the world. In the article, I analyze the memories of an important date for Poles – June 4, 1989. The texts comprise the comments posted on Facebook (mainly on the anniversary of the June elections, a few days before or after 4 June 2016 and 4 June 2017) and materials sent to the web portal tvn24.pl as a response to the campaign 'Album on 4 June 1989' conducted in the year 2009. I treat said texts as examples of Oral History, which is a collection of human emotions and experiences. The texts are an act of witnesses' memory, direct participants of events, the act that contains/may contain many exaggeration, over-interpretation, and frequent mistakes and inaccuracies.

PUBLICATION INFO			
			e-ISSN: 2449-8467 ISSN: 2082-6060
			
THE AUTHOR'S ADDRESS: Alicja Gałczyńska, the Institute of Literature and Linguistics of the Jan Kochanowski University in Kielce, 17 Uniwersytecka Street, Kielce 25-406, Poland			
SOURCE OF FUNDING: Statutory Research of the Institute of Literature and Linguistics of the Jan Kochanowski University in Kielce			
SUBMITTED: 2018.01.09	ACCEPTED: 2020.05.28	PUBLISHED ONLINE: 2020.12.21	
WEBSITE OF THE JOURNAL: https://journals.umcs.pl/rh		EDITORIAL COMMITTEE E-mail: reshistorica@umcs.pl	

The discussed texts show that for many people the elections of 1989 were a really important event, the most important, 'one of the happiest days in the life', they were accompanied by strong positive emotions – joy, happiness, hope. They were like that or they are remembered like that.

Key words: oral history, memory, 1989 elections, memories

As Magdalena Kołodzińska wrote, 'public discourses on our past have intensified over the last thirty years. The technological, political, interpersonal, social, and cultural changes allow us to answer the question of how and why people and societies remember and forget'¹.

According to Paul Levinson, 'We live in the time of the new new media'². The doubled adjective *new new* was used to place emphasis on the fact that these sources are very different to the earlier media (which were also referred to as *new*: press, radio, TV): their recipient/consumer may or does concurrently become their creator, they may be produced by amateurs, they are very diversified, they compete among themselves and mutually stimulate/drive one another; to a large extent they are subordinate to and depend on their readers³ – these include such functionalities of the World Wide Web as blogs, YouTube, Wikipedia, DiGG⁴, MySpace⁵, Facebook, Twitter, and Second Life⁶, as well as podcasts.

The use of the Internet for communication opened a new era in interpersonal relations, at the same time changing the way collective memory is shaped. 'People remember the past in an active manner [...]

¹ 'publiczne dyskursy na temat naszej przeszłości zintensyfikowały się w ciągu ostatnich 30 lat. Technologiczne, polityczne, interpersonalne, społeczne i kulturowe zmiany pozwalają odpowiedzieć na pytanie, jak i dlaczego ludzie oraz społeczeństwa pamiętają i zapominają'. M. Kołodzińska, *Cyberpamięć i inne formy upamiętniania w przestrzeni Internetu jako czynnik kształtowania kultur pamięci miast*, 'Media – Kultura – Komunikacja Społeczna' 2015, 11/3, p. 9.

² 'żyjemy w czasach nowych nowych mediów'. P. Levinson, *Nowe nowe media*, Kraków 2010, p. 11.

³ Cf. *Ibidem*, pp. 11–13.

⁴ It is an Internet site created by its users, aggregating and evaluating links to potentially interesting content on the Internet. It is considered to be an exemplary instance of Web 2.0. In Poland, the same principle was adopted by Wykop.pl.

⁵ 'A social networking site established in 2003 by Tom Anderson and Chris DeWolfe, ranked eleventh among the most popular WWW sites in the Internet by 15 June 2009. The site enables Internet users to communicate among themselves and establish relationships online. [...] It provides, among others, the functionality of creating private photo galleries, and musical profiles'. <https://pl.wikipedia.org/w/index.php?title=Myspace§ion=0&veaction=edit&oldid=51678257&wtswswitched=1> [accessed on: 6 VI 2017].

⁶ A free-to-play virtual world, made available to Internet users in 2003 by Linden Research, Inc.

and share their own stories online: on personal websites, blogs (miniblogs, microblogs), Internet forums, sites, vortals [...] etc., or in institutional archives. Internet has become a common memorial site [...]”⁷.

Modern Internet tools, allowing for bi-directional communication and interactions between the users, enable them to share their knowledge and memory with others. Thus, the Internet becomes ‘a cybermemory’, a place where human memory⁸ is stored – whatever man remembers, his experiences, the results of the operation of human mind. Marian Golka called the Internet ‘an endless ocean of memory’⁹, for it is the largest repository thereof in human history, offering almost limitless storage capacity for archiving. Nowadays, a great part of mankind’s cultural heritage is amassed, stored, and disseminated on the Internet. These ‘resources’ on the Internet may be variously used and interpreted, becoming incorporated into many individual and subjective cultures of remembrance. So it is, because everyone is able to: ‘add new content generated by other users, situating it in the personal context of curating one’s own memory, thus finding oneself within a network of diverse cultures and kinds of knowledge. [...] on the Internet, people use their specialist competences they have developed within a specific field, to attain a common goal and shared objectives: ‘No one knows everything, everyone knows something. Humanity possesses all the knowledge’”¹⁰.

The Internet is an excellent source of material not only for historians, but also for linguists. That is why I have decided to take a closer look at the images of the past posted on the Web – images of a precisely defined moment in time, remembered and experienced by many Polish people:

⁷ ‘Ludzie aktywnie pamiętają o przeszłości [...] i opowiadają własne historie w trybie online: na osobistych stronach internetowych, blogach (miniblogach, mikroblogach), forach, portalach, wortalach, [...] itp. lub w zinstytucjonalizowanych zbiorach archiwalnych. Internet to wspólne, publiczne miejsce pamięci [...]’. M. Kołodzińska, *op. cit.*, p. 12.

⁸ Memory – according to a dictionary definition – is: ‘1. an ability, mind’s capacity to acquire, record, store and recall, recreate the experienced sensations, events, pieces of information; 2. *lit.*, a memory, a souvenir, a commemoration of someone or something; 3. *IT*, a device in a computer for recording, storing, and providing access to programmes and data’. *Uniwersalny słownik języka polskiego*, vol. 3, ed. S. Dubisz, Warszawa 2003, pp. 339–340.

⁹ ‘bezkresnym oceanem pamięci’. M. Golka, *Pamięć społeczna i jej implanty*, Warszawa 2009, p. 118.

¹⁰ ‘dodać nową treść generowaną przez innych użytkowników, stawiającą w osobistym kontekście tworzenia własnej pamięci, a zatem znaleźć się w sieci różnych kultur oraz rodzajów wiedzy. [...] w Internecie ludzie wykorzystują dla osiągnięcia zbiorowego celu i zbiorowych założeń wypracowane w określonej dziedzinie kompetencje specjalistyczne: ‘Nikt nie wie wszystkiego, każdy wie coś. Całą wiedzę ma ludzkość’’. M. Kołodzińska, *op. cit.*, p. 14.

the election of 4 June 1989¹¹. These more often than not include statements presented on Facebook (generally on the anniversary of the June election, several days before or after 4 June 2016, and 4 June 2017), as well as memories published on Internet sites, randomly selected from among those suggested by Google search after defining as keywords ‘pamiętam 4 czerwca 1989’¹². As this article aims to constitute only a contribution to the deliberation of the manner of remembering, on the images of the past recorded in the Internet, such a source base seems to be sufficient. I have no intention of demonstrating the evolution of memory in the context of the flow of time and the ‘growing distance’ between us and the described/remembered events.

I treat the collected set of statements the same way that Alessandro Portelli treats oral history, namely, as a subjective act of memory of witnesses or participants in the events, an act liable to numerous biases, over-interpretations, as well as frequent mistakes and inaccuracies¹³. ‘Such images may be far from the one that could be established by ‘discovering the facts’ or looking for ‘objective truth’¹⁴. However, it is not objective truth that is the focal point for linguists.

As recalled by Lech Wałęsa, ‘on the first Sunday of June 1989, a lot changed. On 4 June, at ‘high noon’ we chose a new Poland. Communists were shown a red card. At that moment, they could not have been happy with the color. In fact, they were sent off the pitch. From that day on, their number would decrease in the newly established institutions, in the Sejm and the Senate. However, not much enthusiasm was left after years of suffering, of ferocious struggle. The voter turnout was a mere 62%. It seemed incomprehensible. Yet at the same time, it made us aware of the finesse of our triumph, considering that – despite such a fatigued and poorly organized society – we were able to open the door

¹¹ After entering in Google search engine the phrase ‘pamiętam 4 czerwca 1989’ [‘I remember 4 June 1989’], we get 112,000 results in 0.42 seconds [accessed on: 19 X 2017].

¹² These include, among others, the memories sent to the tvn24.pl portal, in response to the campaign launched in 2009 ‘Photo Album of 1989’. Two weeks after the announcement of the project, the organisers wrote: ‘in our shared photo album, we have already gathered seventy photographs, more than seventy artworks and documents, and more than twenty front pages of newspapers from the period. And we continue to collect more. We also have your memories, ordinary and extraordinary stories’, <https://www.tvn24.pl/raporty/album-o-4-czerwca-1989-r,213> [accessed on: 19 X 2017].

¹³ Cf. A. Portelli, *The Death of Luigi Trastulli and Other Stories. Form and Meaning in Oral History*, Alabama–New York 1991.

¹⁴ ‘Obraz ten może być przy tym daleki od tego, jaki można byłoby stworzyć ‘ustalając fakty’ czy szukając ‘obiektywnej prawdy’’. M. Larkowska, *Badacz w archiwum danych jakościowych*, in: *Historia mówiona w świetle nauk humanistycznych i społecznych*, eds. S. Niebrzegowska-Bartmińska, J. Szadura, M. Szumiło, Lublin 2014, p. 229.

to freedom'¹⁵. There can be no doubt that 4 July 1989 is an important date in the modern history of Poland¹⁶. Regardless of how we interpret it, and whether or not we approve of the changes that originated at that point, the historical significance of that election cannot – as it seems – be denied. The statements I have analyzed also attest to that belief. I am leaving the historical evaluation of those events to specialists, I have no intention of reconstructing facts (besides, they are in all likelihood rather well known). Using 4 June 1989 as an example, I wish to demonstrate how people recall events, and what they associate historical facts with, either those important for them personally or for the groups they are members of, or for their society. These subjective narratives prove of importance, because through the transmission of individual experiences and through the sharing of reminiscences, collective memory is established, that 'constitutes a significant factor in group identity of any community, as it structures that identity'¹⁷. The opportunity to share one's life experiences over the Internet not only provides a method of recording and disseminating them, but may also serve to shape the collection of impressions of the group's past, that is, its collective (social) memory. According to Marzena Marczewska, it constitutes 'great explicative material illustrating the functioning of human memory, a personal narrative of sorts, that manifests how people create their own identity, narrate their personal experience of the past through the lens of the present, how they apply the patterns of collective memory operating within their community, how they include schemes of understanding and interpreting past events shaped by the community into their own reminiscences, how they endlessly reconstruct and reinterpret their own memories'¹⁸.

¹⁵ 'w pierwszą niedzielę czerwca 1989 zmieniło się wiele. 4 czerwca, w 'samo południe', wybraliśmy nową Polskę. Komuniści dostali czerwoną kartkę. Tym razem ten kolor nie mógł ich cieszyć. W zasadzie zostali wyrzuceni z boiska. Od tego dnia miało być ich znacznie mniej w rodzących się na nowo instytucjach, w Sejmie, w Senacie. Nie było jednak wielkiego entuzjazmu, po latach doświadczeń, morderczej walki. Frekwencja w wyborach czerwcowych wyniosła 62%. To wydawało się niepojęte. Ale też uświadamiało, jak finezyjne było nasze zwycięstwo, że mimo takiego zmęczenia społeczeństwa, słabej organizacji, otworzyliśmy drzwi do wolności'. L. Wałęsa, *Droga do prawdy. Autobiografia*, Warszawa 2008, p. 120.

¹⁶ The year 1989 also marks a significant caesura in the development of Polish customs (incl. manners); cf. M. Marcjanik, *Grzeczność w komunikacji językowej*, Warszawa 2007, pp. 26–34.

¹⁷ 'stanowi istotny współczynnik grupowej tożsamości każdej wspólnoty, buduje jej tożsamość'. J. Bartmiński, *Historia mówiona – interdyscyplinarna i wieloaspektowa*, in: *Historia mówiona*, p. 11.

¹⁸ 'znakomity materiał ilustrujący funkcjonowanie ludzkiej pamięci, to swoista osobista narracja, która ujawnia sposób, w jaki ludzie budują swoją tożsamość, opowiadają o swoim

Referring to the fields of penetration of oral history identified by Jerzy Bartmiński¹⁹, I will attempt to characterize the collected statements by answering the following three questions:

1. who remembers? (the question about the subject),
2. what is remembered? (the question of the theme),
3. how is it remembered? how is it spoken/written (the question of the quality of the message).

I allow myself to apply the methodology of oral history, as the analyzed specimens bear many characteristics of oral communication, the fact they were written is of secondary importance – stemming from the specific features of the medium by means of which they are transmitted. They belong to the conversational variation of the Internet language²⁰. ‘The language used on the Internet is at the same time both oral and written. It possesses the features of spoken word: situational nature, author–addressee simultaneity, dialogicality, iconicity, kinetic character (emoticons), syntactic and lexical freedom, all the way to sonority’²¹. With the written language it shares its graphical form.

WHO REMEMBERS

The senders of the posts usually identify themselves by giving their first names and surnames. If that is not the case, we are able to ascertain their sex (as indicated in the grammatical forms of verbs: *głosowałam*

przeszłym doświadczeniu osobistym poprzez pryzmat terażniejszości, jak korzystają z funkcjonujących w społeczności wzorców pamięci zbiorowej, jak włączają do swoich doświadczeń ukształtowane przez zbiorowość schematy rozumienia i interpretowania przeszłych doświadczeń, jak nieustannie rekonstruują i reinterpretują swoje wspomnienia’. M. Marczevska, *Językoznawca wobec ‘oral history’*, in: *Historia mówiona*, p. 134.

¹⁹ These are: ‘(1) pole podmiotu (osoby mówiącej: kto mówi), (2) pole odbiorcy/adresata (komu/dla kogo się mówi), (3) pole tematu (o czym się mówi), (4) pole intencji i funkcji (po co się mówi), (5) pole jakości przekazu (jak się mówi, czyli jak się treść koduje w określonych konwencjach gatunkowych)’ [(1) the subject field (of the person speaking: who speaks), (2) the receiver/addressee field (for whom it is spoken), (3) the theme field (what is narrated), (4) the intention and function field (why it is spoken), (5) the quality of the message field (how it is spoken, i.e. how the content is codified within particular genre conventions)’. J. Bartmiński, *Historia mówiona*, p. 16.

²⁰ Cf. J. Grzenia, *Komunikacja językowa w Internecie*, Warszawa 2008, pp. 97–119. See also http://www.rjp.pan.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=1379&Itemid=50 [accessed on: 20 X 2017].

²¹ ‘Język w Internecie jest jednocześnie i mówiony, i pisany. Ma cechy języka mówionego: sytuacyjność, jednoczesność nadawczo-odbiorczą, dialogowość, ikoniczność, kinetyczność (emotikony), swobodę składniową i leksykalną, a nawet dźwiękowość’. *Internet jako przedmiot badań językoznawczych*, eds. E. Kołodziejek, R. Sidorowicz, Szczecin 2017, p. 8.

[I voted – feminine form], *byłam* [I was – feminine], *wracałam* [I was coming back – feminine]; *urodziłem się* [I was born – masculine]), and at least an approximation of the person's age (it is not always precise, but if it is, the witnesses of the events expressing their opinions, they must have been born ca. 1970, sometimes earlier, occasionally later; at times the protagonists themselves 'say' how old they were in 1989).

(1) 'Though I was already twenty-four in 1989, on 4 June I could vote for the first time in my life'²².

(2) 'I was forty-four-years old then. My mother was 82'²³.

These are the memories of 'ordinary people', who voted in that election; students, soldiers, members of electoral commissions, candidates running for the Sejm and the Senate, politicians (Tadeusz Mazowiecki, Jan Olszewski, the President of Gdańsk – Paweł Adamowicz, and Jarosław Kaczyński).

WHAT IS REMEMBERED

The answer is simple, it is the day of 4 June 1989. Jerzy Bartmiński wrote about the subject matter, that 'it is perhaps the most important domain of oral history, at any rate, historians ask questions about the topics related in these messages and what (specific items of information) they convey on the matter, subjecting such interviews to verification for their credibility and honesty'²⁴. As already mentioned, I am not going to proceed in that manner. However, I intend to examine what specific information the people posting the messages communicate, what they say about that election, how they remember it. The statements that I cite belong to the communicative memory, 'they pertain [...] to the life and experiences of narrator-witnesses of history in their individual biography, and are transmitted in non-specialised forms'²⁵.

²² 'Choć w 1989 miałem 24 lata, to 4 czerwca tego roku głosowałem po raz pierwszy w życiu'. https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=1406641772722278&id=785082194878242 [accessed on: 20 X 2017].

²³ 'Miałam wtedy 44 lata. Moja Mama 82'. <https://www.tvn24.pl/raporty/album-o-4-czerwca-1989-r,213> [accessed on: 20 X 2017].

²⁴ 'jest bodaj najważniejszą domeną historii mówionej, w każdym razie pytanie o czym traktują przekazy i co (jakie konkretne informacje) na dany temat przekazują, stawiają sobie historycy, poddając wywiady weryfikacji z punktu widzenia ich wiarygodności i prawdziwości'. J. Bartmiński, *Historia mówiona*, p. 17

²⁵ 'dotyczą [...] życia i doświadczenia narratorów-świadków historii, ich biografii indywidualnej, a przekazywane są w niewyspecjalizowanych formach'. M. Wójcicka, *Historia mówiona – między historią a pamięcią*, in: *Historia mówiona*, p. 102.

As highlighted by Astrid Erll, 'our memory (both individual and collective) of past events may differ vastly. It refers not only to what is remembered (facts, data), but also to how it is remembered, i.e. the quality and the meaning attributed to the past. Consequently, we have various ways of remembering identical past events'²⁶. These ways of remembering are precisely what can be observed in the texts I have gathered. Generally, we may say that they constitute (at least a majority of them does) good memories, accounts of an event that proved important for the narrators. They describe (in chronological order) either particular events, what they were doing on 4 June 1989, where they were, with whom, what happened, or the atmosphere of that day, those times, they recall what they felt, they speak of the emotions associated with the election day and the 'triumph' of the Solidarity: of the uncertainty as to the result of the election, the excitement of waiting for the confirmation of the victory, the hope and tension accompanying the wait, of solidarity and joy.

Some texts, particularly, the more extensive ones, present both the events and the emotions.

Here are some examples:

(3) 'On 4 June that year, I was a member of the Electoral Commission, and I remember that I was far from feeling certain of the result, so – when we started to count votes at night, and it started to slowly transpire that we were winning – everyone felt incredible excitement and apprehensive hope. Then, we had to wait, highly-strung as we were, for our delegates to return after they have transferred our votes at the collection point, and when they did come with the word that all commissions they had met confirmed our victory, our mood became that of euphoric happiness. I was returning home at four in the morning [...]. I stopped at every polling place to read the results posted on their doors. In many of these places people gathered – joyful and a tad incredulous [...]. [I]t was the first time that I felt solidarity also in happiness.

I woke the whole house, we celebrated and chattered like mad'²⁷.

²⁶ '[...] nasza pamięć (indywidualna i zbiorowa) przeszłych zdarzeń może różnić się w znacznym stopniu. Odnosi się to nie tylko do tego, co jest pamiętane (fakty, dane), ale także do tego, jak jest to pamiętane, to znaczy, jaką jakość i jakie znaczenie nadaje się przeszłości. W wyniku tego, mamy różne sposoby pamiętania identycznych zdarzeń przeszłych'. A. Erll, *Introduction*, in: *Cultural Memory Studies An International and Interdisciplinary Handbook*, eds. A. Erll, A. Nünning, Berlin, 2008, p. 7 (1–15). As cited in M. Wójcicka, *op. cit.*, p. 95.

²⁷ 'Tamtego 4 czerwca byłam w Komisji Wyborczej i pamiętam, że wcale nie byłam pewna wyniku i kiedy zaczęliśmy w nocy liczyć głosy i powoli zaczęło być widać, że wygrywamy – wszystkim udzieliło się niesamowite podniecenie i nerwowa nadzieja. Potem pełni napięcia czekaliśmy, aż nasi delegaci wrócą po oddaniu naszych głosów

The memories sometimes resort to direct speech. The senders recall conversations they had, thus building the tension of the narrative.

(4) 'On 5 June, around four in the morning, I was awoken by a phone call from Jan Maria Rokita. – 'Listen, we've received the early data, for the time being only from the closed constituencies (the military and militia). It's an avalanche. If those districts voted like that, you'd better get your jumper and toothbrush ready. If they have any brains, they will have us rounded up by dawn'. – Jan Rokita's reasoning was sound, but this time they did not round us up'²⁸.

(5) 'I had already had the right to vote. It was my first election. At the time, I studied history and felt the importance of the moment. I remember the gym where the election was held, the voting ballots, and the atmosphere of awareness that something momentous was happening'²⁹.

(6) 'I was forty-four-year-old then. My mother was eighty-two. I remember very well how she experienced that election. The sheer number of prayers she said for that. On 4 June, the mother got out of her bed and demanded to be driven to the polling station'. – 'Now, I can die at peace [...] I waited long enough and now communism will fall because of me'³⁰.

w punkcie zbiorczym, a gdy wrócili z wieścią, że wszystkie komisje, które spotkali, potwierdzają naszą wygraną, to już mi się zrobiło euforycznie szczęśliwie. Wraciałam do domu o czwartej nad ranem [...]. Zatrzymywałam się przy wszystkich mijanych punktach wyborczych i czytałam wywieszone na drzwiach wyniki. Przy wielu punktach stało trochę ludzi – radosnych i niedowierzających. [...] po raz pierwszy poczułam solidarność w radości. Zrobiłam pobudkę całemu domowi, cieszyliśmy się i gadaliśmy'. <http://wyborcza.pl/1,95891,20193416,moje-wspomnienie-4-czerwca-1989.html> [accessed on: 20 X 2017].

²⁸ '5 czerwca około czwartej nad ranem obudził mnie telefonicznie Jan Maria Rokita. – 'Słuchaj, mamy pierwsze dane, na razie z okręgów zamkniętych (wojsko, milicja). To jest lawina. Jeśli tak jest w tych okręgach, to szykuj sweter i szczoteczkę do zębów. Przed świtem powinni nas wygarnąć, jeśli mają olej w głowie'. – Jan Rokita rozumował precyzyjnie, jednak oni nas nie wygarnęli'. <http://www.democracyok.org/2017/06/03/sluchaj-to-jest-lawina-2/> [accessed on: 20 X 2017].

²⁹ 'Miałem już wtedy prawa wyborcze. To były moje pierwsze wolne wybory. Byłem wówczas studentem historii i czułem wagę tego momentu. Pamiętam salę gimnastyczną, gdzie wybory się odbywały, karty do głosowania i atmosferę, która wskazywała na to, że dzieje się coś bardzo ważnego'. <http://www.polskieradio.pl/10/482/Artykul/1772092,4-czerwca-1989-roku-Wtedy-wybralismy-wolnosc> [accessed on: 20 X 2017].

³⁰ 'Miałam wtedy 44 lata. Moja Mama 82. Bardzo dobrze pamiętam jak bardzo przeżywała te wybory. Ile modlitw zaniósła w tej intencji. 4 czerwca Mama wstała z łóżka i zażądała żeby zawieźć ją do lokalu wyborczego'. – 'Teraz mogę spokojnie umierać... doczekałam, że komuna za moją przyczyną padnie'. <https://www.tvn24.pl/raporty/album-o-4-czerwca-1989-r,213> [accessed on: 20 X 2017].

At times, the authors of the statements recall a single moment they remembered from 4 June 1989, one particularly imprinted in their memory, or an entire situation, an event that occurred on that day, not necessarily related to the June election.

(7) 'The moment of the 4 June elections that stuck in my memory forever was when I went behind the curtain accompanied by my wife and we started to cross out the candidates from the national list. With every erased name, my wife would say 'paszoł', 'paszoł' [out with him]³¹.

(8) 'We were in Szczecin, where Robert and Artur were to be ordained as deacons. As the trip was in the morning, we first ran to our polling places in order to vote. I went to mine, and then to Mirek's, for we had not been registered together yet. For the first time, we felt that we were doing something important. We didn't even have to talk it through, it was obvious who we were voting for'³².

(9) 'The time of the free election (how ironic!) together with my husband I spent on a trip to Russia (excuse me, the USSR). It was a trip we had been very much waiting for. I suppose that its duration had been decided at the top level (at the time I worked in the Voivodeship Office). The most interesting part was our return. Already at the border crossing in Brześć, we kept asking about the results of the election. The Russian customs officer 'searched' us very thoroughly, and then added, 'You can celebrate now, your Solidarity has won, you Paliaki have to have it your way'.

And that was the most important thing at that moment, not the smuggled gold or other goods'³³.

³¹ 'Z wyborów 4 czerwca w pamięci na całe życie utkwiał mi moment, kiedy razem z żoną wszedłem za kotarę i zaczęliśmy skreślać kandydatów z listy krajowej. Żona przy każdym nazwisku powtarzała 'paszoł', 'paszoł'. <https://www.tvn24.pl/kontakt,9/wybory-wazniejsze-niz-przemyczone-zloto,98099.html> [accessed on: 20 X 2017].

³² 'Byliśmy na święceniach diakonałnych u Roberta i Artura w Szczecinie. Ponieważ wyjazd był rano, to najpierw pobiegliśmy na głosowanie do naszych lokali wyborczych. Ja do swojego, najpierw do mnie, a potem do Mirka, bo jeszcze nie jesteśmy razem zameldowani. Po raz pierwszy czuliśmy, że robimy coś ważnego, nawet naradzać się nie musieliśmy, przecież wiadomo, na kogo głosujemy'. <https://www.tvn24.pl/kontakt,9/wybory-wazniejsze-niz-przemyczone-zloto,98099.html> [accessed on: 20 X 2017].

³³ 'Czas wolnych wyborów (o ironio!) spędziliśmy z mężem na wycieczce w Rosji (przepraszam ZSRR). Była to nasza bardzo oczekiwana wycieczka. Myślę, że okres jej trwania ustalono odgórnie (pracowałam wtedy w Urzędzie Wojewódzkim). Najciekawszy był powrót. Już na granicy w Brześciu dopytywaliśmy się o wyniki wyborów. Celnik radziecki 'przetrzepał' nas dokładnie, a na koniec dodał: 'no, możecie się cieszyć, wasza 'Solidarność' zwyciężyła, wy Polaczki musicie zawsze postawić na swoim'. I to było wtedy

(10) 'I got up an hour earlier in the morning and went to work zigzagging on my way from one polling place to another. I almost started to run and managed to visit six stations, and I took heart from all the results posted on the doors [...]. Those days, however, I am going remember until the end of my life'³⁴.

(11) 'On 4 June 1989, in the afternoon, when [...] we had already got to know the result of the election from the surveys we had performed among our neighbours, on the wave of the enthusiasm for the Solidarity, we organised a barbecue on the spur of the moment'³⁵. Everyone brought whatever they found in their fridge and in the beverage cabinet. Soon, some loudspeakers were fixed. We kept playing and singing together the hit by the band 2+1: 'Już zachodzi czerwone słońeczko' [The red sun is setting now]³⁶.

(12) 'On Sunday 4 June, the entire batalion moved to the room prepared for us so that we could fulfil our electoral duty. Duty understood the military way, as no-one who had been instructed by the political officer was allowed to refuse to vote. One by one, in a queue of several hundred men (there was nothing surprising about queues in those times, anyway)

najważniejsze, a nie przemycone złoto czy inne towary'. <https://www.tvn24.pl/kontakt,9/wybory-wazniejsze-niz-przemycone-zloto,98099.html> [accessed on: 20 X 2017].

³⁴ 'Rano wstałem godzinę wcześniej i szedłem do pracy zygzakami odwiedzając każdą komisję wyborczą, która znajdowała się w tym kierunku. Prawie biegłem, udało mi się odwiedzić sześć komisji i serce mi rosło jak czytałem wyniki zawieszane na drzwiach. [...] Tamte dni jednakże, zapamiętam do końca życia'. <https://www.tvn24.pl/kontakt,9/wybory-wazniejsze-niz-przemycone-zloto,98099.html> [accessed on: 20 X 2017].

³⁵ This appears to be a typical instance of falsification of memories by applying the filter of the present to what we remember. 'Grill pojawił się dopiero w latach 90., razem z demokracją [...]' ['Barbecue only appeared in the 1990s, together with democracy [...]'], says Adam Chrzastowski, a cook and co-owner of the Krakow restaurant Ed Red, <http://weekend.gazeta.pl/weekend/1,152121,20484501,rzeczpospolita-grillowa-grill-pojawil-sie-w-latach-90-razem.html> [accessed on: 17 VI 2018]. 'In fact, it proves rather difficult to determine when the fashion to organise barbecues reached Poland, though some say it may have been in the mid-1980s. However, that does not mean that dishes were never prepared that way before', <https://menway.interia.pl/styl-zycia/ciekawostki/news-polska-pasja-co-krok-to-grill,nId,445150> [accessed on: 17 VI 2018].

³⁶ '4-go czerwca 1989 roku po południu, gdy [...] z sondaży przeprowadzonych wśród sąsiadów wiedzieliśmy już jaki będzie wynik, niesieni na fali solidarnościowego entuzjazmu zorganizowaliśmy spontanicznie grilla. Każdy przyniósł co tam miał w lodówce i w barku. Wkrótce pojawiło się nagłośnienie. Puszczanym na okrągło i wspólnie śpiewanym był przebój zespołu 2+1: 'Już zachodzi czerwone słońeczko''. <https://www.tvn24.pl/wiadomosci-z-kraju,3/wiedzielismy-ze-w-polsce-nie-bedzie-juz-tak-samo,96550.html> [accessed on: 20 X 2017].

we were waiting to have an opportunity to cast our vote. We, the freshly enrolled, served as informants to the older soldiers, who had been in the unit for a year or more, who to vote for, and to be more precise – who not to vote for³⁷.

Some narrators remember 4 June 1989 and the election in Poland through the lens of entirely different events and recall China and the Tiananmen Square:

(13) ‘The noise of gunshots, the sound of machine-guns and a blaze of fire that we saw from the thirteenth floor of our residential building situated ca. 4 km in a straight line from Tiananmen Square meant the end of the Chinese nation’s dream of democracy and liberty. In such circumstances, the election held in the building of the Polish embassy we were only able to attend in the afternoon, when the situation in the city was somewhat calmer; nevertheless, on our way back we had the chance to see burned down cars and the vestiges of the nighttime massacre in Tiananmen Square. The election of 4 June 1989 in Beijing also proved victorious for the ‘Solidarity’, and there wasn’t a single person who voted for the national list!’³⁸.

(14) ‘I remember very well the day of 4 June 1989. I was staying with friendly journalists in Denmark then. I was waiting for the result of the election with much hope. On the following morning, I took the folded newspaper laying on the kitchen table and froze. On the front, a headline the size of a quarter

³⁷ ‘W niedzielę 4 czerwca po śniadaniu cała kompania przeszła do sali przygotowanej do spełnienia obowiązku wyborczego. Obowiązku rozumianego po wojskowemu, nikt uświadomiony przez oficera politycznego nie może odmówić oddania głosu. Jeden za drugim, w kilkuset osobowej kolejce (kolejki w tamtych czasach nie były niczym dziwnym) czekaliśmy na możliwość zagłosowania. My, nowo wcieleni byliśmy dla starych żołnierzy, którzy byli w jednostce od roku lub dłużej informatorami jak i na kogo głosować, a dokładniej na kogo – nie głosować’. <https://www.tvn24.pl/wiadomosci-z-kraju,3/wiedzielismy-ze-w-polsce-nie-bedzie-juz-tak-samo,96550.html> [accessed on: 20 X 2017].

³⁸ ‘Huk wystrzałów, odgłosy karabinów maszynowych i łuna ognia, którą widzieliśmy z 13-go piętra naszego domu znajdującego się ok. 4 km w linii prostej od Placu Tiananmen oznaczało koniec marzeń narodu chińskiego o demokracji i wolności. W tej sytuacji na wybory, które odbywały się w budynku ambasady, mogliśmy pojechać dopiero po południu, kiedy w mieście sytuacja się trochę uspokoiła, ale i tak wracając do domu mieliśmy okazję zobaczyć spalone samochody i ślady nocnej masakry na placu Tiananmen. Wybory w Pekinie w dniu 4 czerwca 1989 również wygrała ‘Solidarność’, a na listę krajową nikt nie zagłosował!’. <https://www.tvn24.pl/kontakt,9/wybory-wazniejsze-niz-przemyczone-zloto,98099.html> [accessed on: 20 X 2017].

of a page shouted in great red letters KINA!!! Below, a photograph. A man standing in front of a tank. Had I been looking at a video recording, I would have seen his death under the caterpillar treads. I don't know Danish, it took me a while to realise what had happened. That Kina means China. That Tiananmen Square had just been washed with blood'³⁹.

And several examples when the narrators mention mainly the emotions they felt on 4 June 1989, of being deeply moved with joy, hope, euphoria, and happiness:

(15) 'For me, June 4 is a national celebration day. I voted on 4 June 1989 and I remember the atmosphere of that moment, that even today gives me positive thrills and makes me emotional'⁴⁰.

(16) 'I remember perfectly well the emotions that had come over us. The sense of joy, satisfaction, and hope'⁴¹.

(17) 'Joy, hope, and happiness. These were the emotions we felt on that day'⁴².

(18) 'I remember that together with my family and friends we were all euphoric'⁴³.

³⁹ 'Dzień 4 czerwca 1989 roku pamiętam bardzo dobrze. Byłem wtedy w Danii u zaprzyjaźnionych dziennikarzy. Z dużą nadzieją czekałem na rezultat wyborów. Następnego dnia rano zajrzałem do gazety leżącej na stole w kuchni i zdębiałem. Na pierwszej stronie krzychał wielki na ćwierć strony, czerwony napis KINA!!!. Pod spodem fotografia. Człowiek stojący przed czołgiem. Gdyby to był film, widziałbym jego śmierć pod gaśnicami. Nie znam duńskiego, dopiero po chwili zorientowałem się, co się stało. Że Kina to Chiny. Że plac Tiananmen właśnie spłynął krwią'. <http://kodolsztyn.blogspot.com/2017/06/dzien-4-czerwca-1989-roku-pamietam.html> [accessed on: 20 X 2017].

⁴⁰ '4.czerwca to dla mnie święto narodowe. Głosowałam 4.06.1989. i doskonale pamiętam tamtą atmosferę, która do dziś przyprawia mnie o miłe dreszcze i wzruszenie'. https://www.facebook.com/search/str/4+06+1989/keywords_blended_posts?filters_rp_creation_time=%7B%22name%22%3A%22creation_time%22%2C%22args%22%3A%22%7B%5C%22start_year%5C%22%3A%5C%222017%5C%22%2C%5C%22end_year%5C%22%3A%5C%222017%5C%22%7D%22%7D [accessed on: 18 X 2017].

⁴¹ 'Pamiętam jednak doskonale, jakie uczucia nas ogarnęły. Radość, satysfakcja i nadzieja'. <https://www.facebook.com/groups/1174082126009009/permalink/1402979176452635/> [accessed on: 20 X 2017].

⁴² 'Radość, nadzieja i szczęście. Te uczucia towarzyszyły nam Tego dnia'. https://www.facebook.com/search/str/4+06+1989/keywords_blended_posts [accessed on: 20 X 2017].

⁴³ 'Pamiętam, że byliśmy z rodziną i moimi znajomymi w euforycznym nastroju'. <https://www.tvn24.pl/wiadomosci-z-kraju,3/wiedzielismy-ze-w-polsce-nie-bedzie-juz-tak-samo,96550.html> [accessed on: 20 X 2017].

(19) 'I reminisce about 4 June 1989 as an exceptionally happy day, one of the happiest in my entire life [...]'⁴⁴.

All the cited texts and memories are stories of 'people who personally participated in important historic events'⁴⁵; hence, they may be considered to constitute oral history. They refer to autobiographical memory, i.e. the memory evoking one's own past, involving data associated with the facts of the person's life and the sequence of events that she or he participated in or observed and is able to pinpoint it both in time and space⁴⁶. Autobiographical memory is strongly associated with emotions. Psychologist Tomasz Maruszewski underscores that – as proven by research – 'people remember well the events they associate with emotions, poorer those that have not been marked emotionally; whereas from those emotionally loaded, it is the good ones that are more readily recalled than the negative ones'⁴⁷.

HOW IS IT REMEMBERED

The way memories are transferred, the way specific linguistic conventions are used, should – almost by definition – be the point of interest for a linguist. It is the specialist's task to deal with the questions about 'the degree and form of expressing subjectivity (the distribution and the function of personal pronouns: 'I', 'we', 'you', 'they'); the oscillations on the axis between the concrete and the abstract; the vagueness and the 'discreteness' of the message; the language registers applied by the narrator: neutral and/or emotional, descriptive or evaluative, literary or dialectal, vernacular or specialist (jargon)'⁴⁸.

⁴⁴ 'Wspominam 4 czerwca 89 roku, jako niezwykle szczęśliwy dzień, jeden z najszcześniejszych w życiu [...]'. <http://dzieje.pl/aktualnosci/jaroslaw-kaczynski-4-czerwca-1989-r-piekny-dzien> [accessed on: 20 X 2017].

⁴⁵ 'ludzi, którzy uczestniczyli osobiście w jakichś ważnych wydarzeniach historycznych'. J. Bartmiński, *O wartościach słowa mówionego*, in: *Historia mówiona w świetle etnolingwistyki*, eds. S. Niebrzegowska-Bartmińska, S. Wasiuta, Lublin 2008, p. 10.

⁴⁶ Cf. T. Maruszewski, *Pamięć autobiograficzna*, Gdańsk 2005, p. 31.

⁴⁷ 'ludzie dobrze pamiętają zdarzenia, którym przypisywali emocje, słabiej te, których nie oznakowali emocjonalnie, zaś wśród zdarzeń oznakowanych lepiej pamięta się te kojarzone pozytywnie niż te oznaczone negatywnie'. T. Maruszewski, *Psychologia poznania*, Gdańsk 2002, p. 215. As cited in E. Gruza, *Dlaczego nie pamiętamy – czyli etapy formowania się zeznań*, <http://www.edukacjaprawnicza.pl/dlaczego-nie-pamietamy-czyli-etapy-formowania-sie-zeznan-2/> [accessed on: 21 X 2017].

⁴⁸ 'stopień i forma wyrażania subiektywności (dystrybucja i funkcja zaimków 'ja', 'my', 'wy' 'oni'); oscylowania na osi konkretności i abstrakcyjności; mglistości i 'ziarnistości' przekazu; jakimi rejestrami leksykalnymi operuje narrator: neutralnym i/

However, as the subject of interest in this paper is not the language aspect of the quoted statements, I am going to indicate only some features observed in those memories.

The authors are speaking about themselves; they use singular forms of verbs: *I had, I was coming back, I stopped, I was, I remember*. The fact that the described events and experiences were shared by an entire group of people, that they had a communal aspect, is also indicated by the forms in the plural: *we started to count, we were waiting, we were celebrating and chatting a lot, we were winning*. Adam Wolański wrote in the Internet Language Counselling Service of the PWN Publishing House, ‘we use this figure to achieve various rhetorical objectives. First of all, by the use of it we may include the recipient in the world of the sender, or include the reader in our deliberations (the, so-called, inclusive ‘we’). Secondly, such structure enables us to emphasize the common acceptance of certain beliefs. Thirdly and finally, we may use it in its primary function (the so-called *pluralis modestiae*) that allows us – the lonely author – to hide behind the plural of ‘we’, in order to avoid overexposing ourselves or our personal achievements⁴⁹. In the analyzed examples, the plural serves the former two functions.

The vocabulary used is predominantly concrete, the nouns referring to actually existing objects, perceived within the surroundings through various senses, usually by means of sight: *delegates, people, house, gym*. However, as emotions and feelings experienced by the participants in the events of 4 June 1989, abstract nouns also do occur, e.g. *enthusiasm, hope, happiness, joy*.

The authors/protagonists of the memories structure their statements using the vernacular idiom of Polish. That can hardly seem bizarre or surprising, as ‘among the variants of a national language, the vernacular one enjoys a privileged – so as not to say, downright exceptional – position. It is the first variant of language to be acquired, the one we learn as children, which for the majority of time proves sufficient to communicate

lub emocjonalnym, opisującym czy oceniającym, literackim czy dialektalnym, potocznym czy specjalistycznym (środowiskowym)’. J. Bartmiński, *O wartościach*, p. 18.

⁴⁹ ‘figurą taką posługujemy się dla osiągnięcia rozmaitych zabiegów retorycznych. Po pierwsze, możemy dzięki jej stosowaniu włączać odbiorcę w świat nadawcy lub wciągać czytelnika do naszych rozważań (tzw. ‘my’ inkluzywne). Po drugie, konstrukcja ta pozwala nam podkreślać powszechność określonych opinii. Po trzecie w końcu, możemy ją wyzyskać w jej pierwotnej funkcji (tzw. liczba mnoga skromności, łac. *pluralis modestiae*), która pozwala nam – samotnemu autorowi – schować się za formą ‘my’, by nie eksponować nadmiernie swojej osoby czy własnych dokonań’. ‘My zamiast ja’ Poradnia Językowa PWN, <https://sjp.pwn.pl/poradnia/haslo/my-zamiast-ja;9741.html> [accessed on: 17 VI 2018].

in the situations of everyday life, as the simplest, most concrete, and most immediate of languages. Over the course of time, when in complex situations, faced with intricate problems, we have to express ourselves using learned terminology or official formulas, we reach for specialist language styles, this primary language helps us understand and clarify new words and notions, as well as control the ambiguous and vague ones⁵⁰. The vernacular variant of Polish enables users to represent the reality 'precisely how people perceive it'⁵¹. The analysed statements included such vernacular phrases and expressions as: *przetrzepać* [beat sb up]⁵², *bandzior* [vulg. bandit], *komuna* [2. communists; 3. the communist system]; *powinni nas wygarnąć* [*wygarnąć* – lead sb out of somewhere, usually under coercion]; *dostać w mordę* [*morda* vulg. 'a person's face or mouth']; *mieć olej w głowie* [have any brains]⁵³, *serce rośnie* [sb is very happy, proud or content

⁵⁰ 'wśród wariantów języka narodowego język potoczny zajmuje miejsce wyróżnione, wręcz wyjątkowe. Jest to przede wszystkim pierwszy w kolejności przyswajania wariant języka, ten, którego uczymy się jako dzieci i który potem długo jeszcze wystarcza nam do porozumiewania się w codziennych sytuacjach życiowych język najprostszy, najbardziej konkretny, najbliższy. Z czasem, gdy w skomplikowanych sytuacjach o złożonych problemach musimy mówić, używając uczzonej terminologii czy formuł oficjalnych i sięgamy po wyspecjalizowane style językowe, ten pierwszy język pomaga nam rozumieć i objaśniać nowe dla nas wyrazy i pojęcia, a także kontrolować wyrazy wieloznaczne, niejasne'. *Współczesny język polski*, ed. J. Bartmiński, Lublin 2001, p. 115.

⁵¹ 'dokładnie tak, jak postrzegają ją ludzie'. R. Romanowski, *Współczesny język potoczny: analiza i charakterystyka w kontekście aktualnych zjawisk kulturowych*, 'Pisma Humanistyczne' 2004, 6, p. 128.

⁵² All definitions (unless specified otherwise) were drawn from the Internet version of *Słownik języka polskiego PWN*; <https://sjp.pwn.pl/szukaj/komuna.html> [accessed on: 17 VI 2017]. If no marker was provided, it is to be assumed that it was *vernacular*.

⁵³ Transl. note: literal meaning *have oil in one's head* (Eng. have any brains). Mirosław Bańko writes that 'podstawą tego zwrotu jest metaforyczne ujmowanie głowy jako swego rodzaju mechanizmu, który dobrze działa pod warunkiem, że jest oliwiony. Doroszewski cytuje w słowniku przykład z komedii Zabłockiego (1781), a więc z czasów, gdy różne mechanizmy należało oliwić (a możliwe że w *Nowej księdze przysłów i wyrażeń przysłowiowych polskich* Krzyżanowskiego są jeszcze starsze przykłady). Z 1968 r. pochodzi powieść Ożogowskiej *Głowa na tranzystorach*, dająca świadectwo ujmowania czynności umysłowych człowieka przez analogię do trochę już innych urządzeń. Do dzisiaj jednak mechanika rodem z młyna lub pracowni zegarmistrzowskiej jest wciąż żywa jako podstawa metaforycznego myślenia o myśleniu, por. nowe, potoczne 'Trybisz?' ['the basis of the expression is metaphoric image of one's head as a mechanism of sorts, that works well providing it is oiled. In his dictionary, Doroszewski cites an instance of it from a comedy by Zabłocki (1781), that is from a period when various mechanisms had to be oiled [...] Ożogowska's novel *Głowa na tranzystorach* was published in 1968, a testament to phrasing human intellectual activity in analogy to some other devices. However, even today the mechanics straight from a mill or a watchmaker's shop proves very much alive as the basis for metaphorical thought about thinking']. M. Bańko, *Olej w głowie*, Poradnia językowa PWN; <https://sjp.pwn.pl/poradnia/haslo/olej-w-glowie;15050.html> [accessed on: 17 VI 2018].

because of sth]⁵⁴, *mieć duszę na ramieniu* [experience great fear]⁵⁵. However, as the memories concern a social and political event, elections to the Sejm and Senate, specialist vocabulary of the official register can also be found: *delegate, collection point, polling station, electoral commission, national list, electoral duty* or – a category associated strictly with the everyday life before 1989 – *political officer*.

Several times in the paper I have referred to the notion of *oral history*. Why? It seems to me that the statements posted on the Internet, particularly in social media and wherever the language used is close to its spoken version, when it is not subjected to particular creative endeavors, it carries with it similar informational value and serves a similar function to the stories collected during face to face interviews. They may be treated as spontaneous utterances (regardless of the fact that they were written and not spoken). They are created 'by people themselves, when they narrate stories, reminisce about past times, tell vernacular tales, spread hearsay and gossip'⁵⁶. The subjective character of these memories results from the overlap between what we remember, the individual filter of our minds, from interpreting the past events through a specific lens, shaped in the period between the past and the present. The researchers of oral history are interested predominantly with the past, and the texts discussed here pertain precisely to that.

The memories analyzed here may be described with the words of Piotr Filipkowski (used about oral history): 'one does not seek to answer the question how it 'really' happened, but what and how the interlocutors remember and narrate it, how they evaluate it, what meaning they ascribe to the evoked events'⁵⁷. That was – as indicated in the introduction – the aim of my article.

Obviously, the discussed images of the past may have been falsified, exaggerated. As a result, they may not represent reality faithfully. For experimental research on autobiographical memory have demonstrated that the events that we remember and try to reconstruct 'are very often distorted, even when the witness of the event obstinately claims that her or his memories are sharp and certain [...]. [A]bout numerous circumstances

⁵⁴ S. Bąba, J. Liberek, *Słownik frazeologiczny współczesnej polszczyzny*, Warszawa 2002, p. 733.

⁵⁵ *Ibidem*.

⁵⁶ 'sami ludzie, kiedy opowiadają, wspominają minione czasy, snują potoczne opowieści, przekazują sobie pogłoski i plotki'. J. Bartmiński, *O wartościach*, p. 9.

⁵⁷ 'nie szuka się odpowiedzi na pytanie o to, jak było 'naprawdę', lecz o to, co i jak jest przez rozmówców pamiętane i opowiadane, jak to oceniają, jaki sens przypisują przywoływanym zdarzeniom'. P. Filipkowski, *Historia mówiona i wojna. Doświadczenie obozu koncentracyjnego w perspektywie narracji biograficznych*, Wrocław 2010, p. 22.

we are assured not as a result of our observations, but sensations, logical assumptions, originating from the remembered and intensely influential stimulus, that serves as the basis to a certain extant shaping the image remembered'⁵⁸.

Concluding, we may say – by referring to psychological research on memory – that the election of 4 June 1989 was for any a truly significant event, the most important, ‘one of the happiest days of one’s life’, it was associated with strong, positive emotions, those of joy, happiness, hope. That is what it was like, or how it was remembered.

Personally, I also remember 4 June 1989. And – as opposed to what has been said above – for me, the memory is not associated with positive emotions, even though it is a very distinct memory. I was to be eighteen in a long two weeks; and hence, I could not vote. I consider it today as a trauma of sorts. The trauma is more severe still, as some of my friends, classmates, were able to participate in that election. Therefore, it was an important event for me, too. At least this is how I think about it and perceive it today.

(translated by LINGUA LAB)

REFERENCES

Printed sources

Wałęsa L., *Droga do prawdy. Autobiografia*, Warszawa 2008.

Studies

Bartmiński J., *Historia mówiona – interdyscyplinarna i wieloaspektowa*, in: *Historia mówiona w świetle nauk humanistycznych i społecznych*, eds. S. Niebrzegowska-Bartmińska, J. Szadura, M. Szumiło, Lublin 2014.

Bartmiński J., *O wartościach słowa mówionego*, in: *Historia mówiona w świetle etnolingwistyki*, eds. S. Niebrzegowska-Bartmińska, S. Wasiuta, Lublin 2008.

Bąba S., Liberek J., *Słownik frazeologiczny współczesnej polszczyzny*, Warszawa 2002.

Erlil A., *Cultural Memory Studies: An Introduction*, in: *Cultural Memory Studies: An International and Interdisciplinary Handbook*, eds. A. Erlil, A. Nünning, Berlin 2008.

Filipkowski P., *Historia mówiona i wojna. Doświadczenie obozu koncentracyjnego w perspektywie narracji biograficznych*, Wrocław 2010.

Golka M., *Pamięć społeczna i jej implanty*, Warszawa 2009.

Grzenia J., *Komunikacja językowa w Internecie*, Warszawa 2008.

⁵⁸ ‘bardzo często bywają zniekształcone, nawet wtedy, gdy świadek zdarzenia upiera się, że wspomnienia jego są wyraźne i pewne. [...] o wielu okolicznościach przekonani jesteśmy nie tyle w wyniku obserwacji, ile wrażeń, logicznych uzupełnień, mających swoje pierwotne źródło w zapamiętanym, intensywnie działającym bodźcu, który stanowi bazę w pewnym stopniu kreującą zapamiętany obraz’. E. Gruza, *Dlaczego nie pamiętamy*.

- Internet jako przedmiot badań językoznawczych*, eds. E. Kołodziejek, R. Sidorowicz, Szczecin 2017.
- Kołodzińska M., *Cyberpamięć i inne formy upamiętniania w przestrzeni Internetu jako czynnik kształtowania kultur pamięci miast*, 'Media – Kultura – Komunikacja Społeczna' 2015, 11/3.
- Larkowska M., *Badacz w archiwum danych jakościowych*, in: *Historia mówiona w świetle nauk humanistycznych i społecznych*, eds. S. Niebrzegowska-Bartmińska, J. Szadura, M. Szumiło, Lublin 2014.
- Levinson P., *Nowe nowe media*, Kraków 2010.
- Marcjanik M., *Grzeczność w komunikacji językowej*, Warszawa 2007.
- Marczewska M., *Językoznawca wobec 'oral history'*, in: *Historia mówiona w świetle nauk humanistycznych i społecznych*, eds. S. Niebrzegowska-Bartmińska, J. Szadura, M. Szumiło, Lublin 2014.
- Maruszewski T., *Pamięć autobiograficzna*, Gdańsk 2005.
- Maruszewski T., *Psychologia poznania*, Gdańsk 2002.
- Portelli A., *The Death of Luigi Trastulli and Other Stories. Form and Meaning in Oral History*, Alabama–Nowy York 1991.
- Romanowski R., *Współczesny język potoczny: analiza i charakterystyka w kontekście aktualnych zjawisk kulturowych*, 'Pisma Humanistyczne' 2004, 6.
- Uniwersalny słownik języka polskiego*, vol. 3, ed. S. Dubisz, Warszawa 2003.
- Współczesny język polski*, ed. J. Bartmiński, Lublin 2001.
- Wójcicka M., *Historia mówiona – między historią a pamięcią*, in: *Historia mówiona w świetle nauk humanistycznych i społecznych*, eds. S. Niebrzegowska-Bartmińska, J. Szadura, M. Szumiło, Lublin 2014.

Web sources

- Bańko M., *Olej w głowie*, Poradnia językowa PWN; <https://sjp.pwn.pl/poradnia/haslo/olej-w-glowie;15050.html> [accessed on: 17 VI 2018].
- Gruga E., *Dlaczego nie pamiętamy – czyli etapy formowania się zeznań*, <http://www.edukacja-prawnicza.pl/dlaczego-nie-pamietamy-czyli-etapy-formowania-sie-zeznan-2/> [accessed on: 21 X 2017].
- 'My zamiast ja' Poradnia Językowa PWN, <https://sjp.pwn.pl/poradnia/haslo/my-zamiast-ja;9741.html> [accessed on: 17 VI 2018].
- http://www.rjp.pan.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=1379&Itemid=50, [accessed on: 20 X 2017].
- <http://dzieje.pl/aktualnosci/jaroslaw-kaczynski-4-czerwca-1989-r-piekny-dzien> [accessed on: 20 X 2017].
- <http://kodolsztyń.blogspot.com/2017/06/dzien-4-czerwca-1989-roku-pamietam.html> [accessed on: 20 X 2017].
- <http://weekend.gazeta.pl/weekend/1,152121,20484501,rzeczpospolita-grillowa-grill-pojawil-sie-w-latach-90-razem.html> [accessed on: 17 VI 2018].
- <http://www.democracyok.org/2017/06/03/sluchaj-to-jest-lawina-2/> [accessed on: 20 X 2017].
- <http://www.polskieradio.pl/10/482/Artykul/1772092,4-czerwca-1989-roku-Wtedy-wybralismy-wolnosc> [accessed on: 20 X 2017].
- http://www.rjp.pan.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=1379&Itemid=50 [accessed on: 20 X 2017].
- <http://wyborcza.pl/1,95891,20193416,moje-wspomnienie-4-czerwca-1989.html> [accessed on: 20 X 2017].
- <https://menway.interia.pl/styl-zycia/ciekawostki/news-polska-pasja-czyli-co-krok-to-grill,nId,445150> [accessed on: 17 VI 2018].

- <https://pl.wikipedia.org/w/index.php?title=Myspace§ion=0&veaction=edit&oldid=51678257&wteswitched=1> [accessed on: 6 VI 2017].
- <https://sjp.pwn.pl/szukaj/komuna.html> [accessed on: 17 VI 2017].
- <https://www.facebook.com/groups/1174082126009009/permalink/1402979176452635/> [accessed on: 20 X 2017].
- https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=1406641772722278&id=785082194878242 [accessed on: 20 X 2017].
- https://www.facebook.com/search/str/4+06+1989/keywords_blended_posts [accessed on: 20 X 2017].
- https://www.facebook.com/search/str/4+06+1989/keywords_blended_posts?filters_rp_creation_time=%7B%22name%22%3A%22creation_time%22%2C%22args%22%3A-%22%7B%5C%22start_year%5C%22%3A%5C%222017%5C%22%2C%5C%22end_year%5C%22%3A%5C%222017%5C%22%7D%22%7D [accessed on: 18 X 2017].
- <https://www.tvn24.pl/kontakt,9/wybory-wazniejsze-niz-przemyczone-zloto,98099.html> [accessed on: 20 X 2017].
- <https://www.tvn24.pl/raporty/album-o-4-czerwca-1989-r,213> [accessed on: 20 X 2017].
- <https://www.tvn24.pl/wiadomosci-z-kraju,3/wiedzielismy-ze-w-polsce-nie-bedzie-juz-tak-samo,96550.html> [accessed on: 20 X 2017].

STRESZCZENIE

Sposób mówienia/pisania o przeszłości, interpretowania faktów, odzwierciedla system wartości autora, jego (utrwalony w języku) obraz świata. W artykule analizuję wspomnienia dotyczące ważnej dla Polaków daty – 4.06.1989. Wypowiedzi zamieszczone na Facebooku (głównie w rocznicę czerwcowych wyborów, kilka dni przed lub po 4.06.2016 i 4.06.2017 r.) oraz materiały przysyłane do portalu tvn24.pl w odzewie na ogłoszoną w roku 2009 akcję 'Album o 4 czerwca 1989'. Teksty te traktuję jako przykłady historii mówionej, będącej zbiorem ludzkich emocji i doświadczeń. Jest to akt pamięci świadków, bezpośrednich uczestników wydarzeń, akt, który zawiera/ może zawierać wiele przerysowań, nadinterpretacji, często też błędów i nieścisłości.

Omawiane teksty pokazują, że dla wielu ludzi wybory z 1989 r. były wydarzeniem naprawdę ważnym, najważniejszym, 'jednym z najszcześniejszych dni w życiu', wiązały się z nimi silne, pozytywne emocje – radość, szczęście, nadzieja. Takie były, albo – tak są pamiętane.

Słowa kluczowe: historia mówiona, pamięć, wybory 1989, wspomnienia

ABOUT THE AUTHOR

Alicja Gałczyńska – PhD with 'habilitation', Associate Professor in the Institute of Literature and Linguistics at Jan Kochanowski University in Kielce, a linguist. She specializes in research on the contemporary Polish language – particularly linguistic politeness, the ethics of language, and the language of modern media. Author of books: *Akty odmowy we współczesnym języku polskim* (Kielce 2003) and *Od osławiania świata do jego współtworzenia. Akty nakłaniające w kontaktach dorosłych z dziećmi* (Kielce 2014).